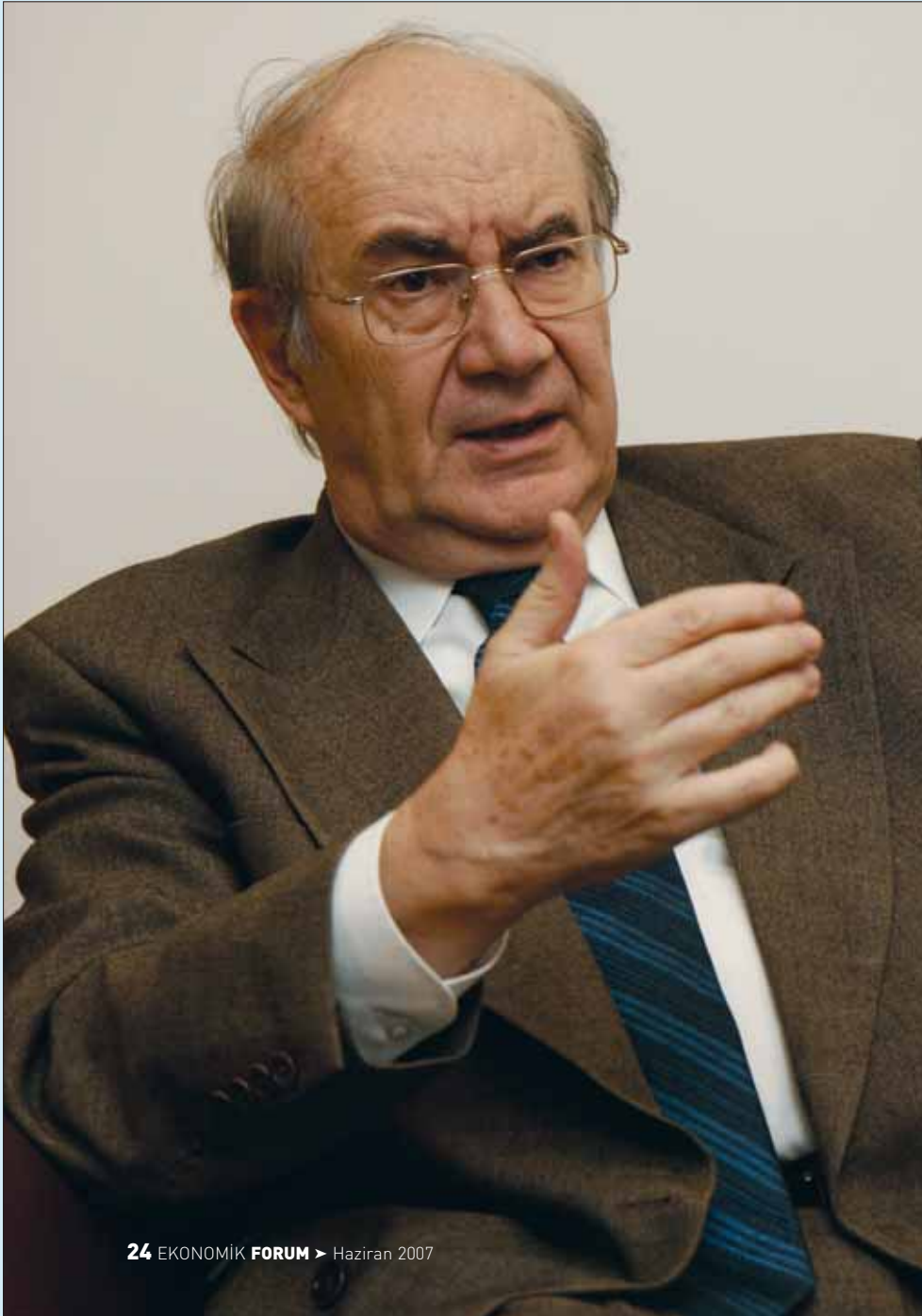

DEİK Türk-Gürcü İş Konseyi Başkanı Tuğrul Erkin: “Türkiye Gürcistan’ın bir numaralı ticari ortağı”

→ Röportaj: Gülder DEMİR - gulder.demir@dunya.com

Türkiye-Gürcistan arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin hukuki alt yapısı öneli ölçüde tamamlanmıştır. Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma yürürlüğe girmiştir

DEİK Türk-Gürcü İş Konseyi, 1992 yılının Temmuz ayında kurulmuş, Ocak 2006'dan itibaren Türk Avrasya İş Konseyleri'nin bünyesinde faaliyet göstermekte. Türk-Gürcü İş Konseyi'nin Türk tarafı başkanlığını Bosphorus Gazn A.Ş. Genel Koordinatörü Tuğrul Erkin yürütmekte. Erkin, Gürcistan'ın, Karadeniz, Rusya Federasyonu ve Türkiye arasındaki coğrafi konumu nedeniyle büyük bir stratejik öneme sahip olduğunu belirterek, Rusya ile uzun ve köklü bir geçmişe sahip olan Gürcistan'ın, son dönemlerde bu ülkeye alternatif olarak Batı ülkeleri ve komşu ülkelerle de ilişkilerini geliştirmeye başladığının altını çizerek, Avrupa Birliği ile bir Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması imzalamış olan Gürcistan, Barış için Ortaklık programına iştirak etmekte olduğunu vurguladı.

● Gürcistan ekonomisi dünden bugüne nasıl bir gelişme izledi?

Sovyet döneminde Gürcistan, ekonomik açıdan en gelişmiş cumhuriyetlerden birisi olarak kabul edilmekte iken, birliğin dağılması ve daha sonra yaşanan siyasi istikrarsızlık, Gürcistan ekonomisi üzerinde olumsuz etki yarattı. Bireysel gelirlerde, tarımsal ve sanayi üretiminde düşüş yaşanmış, enflasyon ve işsizlik önemli oranda artmıştır. Kasım 2003'de halkın desteği ile gerçekleşen “Güller Devrimi” Gürcistan ekono-

misi için de yeni bir sayfanın açılmasını sağlamıştır. Ülkede siyasi istikrarın sağlanması, ekonomik kalkınmanın önündeki en ciddi engel olarak görülen istikrarsızlığın ortadan kalkmasıyla iş ve yatırım ortamında olumlu gelişmeler yaşanmakta. Gürcistan ekonomisi, Karadeniz sahillerinde ve ülkenin dağlarında yoğunlaşan turizm sektörüne, narenciye, üzüm, çay yetiştiriciliği ve madencilğe odaklı bir yapı sergiler. Sanayi olarak da şarap, metaller, makine imalat, kimyasal ürünler ve tekstil sektörleri ön plana çıkmaktadır. Ülke, enerji ihtiyacını büyük ölçüde ithalat yoluyla karşılamaktaysa da Gürcistan nehirlerindeki küçük baraj ve hidroelektrik santraller vasıtasıyla elektrik üretimi de yapılmakta.

● Gürcistan'da hangi alanlarda ekonomik reformlar yapıldı?

Yapılan reformlar, özellikle yasal, finansal ve enerji sektörü reformlarıyla özelleştirme, vergi sistemi, kamu harcamaları ile yolsuzluk ve kaçakçılıkla mücadele konuları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ancak, mevcut yasaların uygulanması konusunda yetersizlikler söz konusu.

● Gürcistan'ın ekonomik büyümesinde etken olan sektörler hangileri?

2003 yılında Gürcistan'da GSYİH'in yüzde 11,1'lik büyüme ile 1997'den bu yana en yüksek oranına ulaşmış. 1997'de görülen ekonomik büyüme Bakü-Supsa Boru Hattı'nın inşası ile gerçekleşmiştir. 2003 yılındaki ekonomik büyüme de Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Boru Hattı'nda çalışmaların başlaması ile gerçekleşmiştir. Mayıs 2005'te BTC'nin tamamlanmış olması, ayrıca Güney Kafkas Doğalgaz Boru Hattı Projesi'nin de hayata geçmesiyle olumlu yönde etkilenen Gürcistan ekonomisi 2005'de yüzde 9,3 oranında büyüme göstermiştir. Boru hatlarının inşaat sektörünün yanı sıra ekonomiye dolaylı yoldan katkıları da Gürcistan ekonomisinin gelişimine katkı yaptığı unutulmamalı. Dolayısıyla inşaat sektörüyle birlikte taşımacılık, telekomünikasyon, otelcilik ve turizm gibi birçok sektöre olumlu etkide bulunduğunu söylemeliyim. Büyümede önemli bir etkisi olan diğer bir sektör de tarım sektörüdür.

● Sanayi sektörünün gelişimi nedir?

Gürcistan sanayi sektöründe son yıllarda ciddi ölçülerde bir büyüme gözlenmektedir. 2001 yılına kadar düşük oranlarda büyüme gerçekleştiren, dolayısıyla küçülen sanayi sektörü, 2002 yılında yüzde 7,8, 2003 yılında yüzde 14, 2004 yılında ise yüzde 12,2, 2005 yılında yüzde 16 oranında büyüme gösteren sektörün, bu gelişimi sürmektedir. Bu büyüme büyük

“İmalat sanayi alanında özellikle gıda işleme ve alkollü içecek üretimi ağırlıkta. Önde gelen ürünler olarak bira, şarap, süt ürünleri ve maden suları sayılabilir”

ölçüde madencilik (alüminyum, demir, bakır, altın ve hurda metal) ile imalat (gübre, maden suyu ve şarap) sektörlerinden kaynaklandığı gözlenmektedir. Toplam sanayi üretiminin yüzde kırkı özel sektör tarafından gerçekleştirilmiştir. Ülkede faaliyet gösteren yaklaşık iki bin sekiz yüz sanayi işletmenin ellisi toplam üretimin yüzde 75'ini gerçekleştirmekte. Gürcistan'daki sanayi tesislerinin büyük bölümü eski teknoloji ile çalışmakta. İmalat sanayi alanında özellikle gıda işleme ve alkollü içecek üretimi ağırlıkta. Önde gelen ürünler olarak bira, şarap, süt ürünleri ve maden suları sayılabilir. Zestafoni Demir Alaşımları Fabrikası ile Rustavi Metalurji Kompleksi ülkenin iki büyük sanayi tesisi. Gürcü kömürü, Azari demiri ve Ukrayna'dan gelen hammaddeler kullanılarak demir-çelik üretilmektedir. Tiflis, Poti ve Batum şehirlerinde yoğunlaşan mühendislik sektörü sayesinde elektrikli aletler, hava taşıtları, kamyon ve gemi üretimi gerçekleştirilmekte.

● Türkiye-Gürcistan arasındaki ticari ve ekonomik ilişkiler nasıl bir gelişim gösteriyor?

Gürcistan, Türkiye için stratejik bir ortak konumundadır. Siyasi ve askeri açıdan son derece kuvvetli olan ilişkilerin ekonomik boyuta da yansıtılabilmesi için çalışmalar sürdürülmektedir. Bununla birlikte Türkiye'de çok sayıda Gürcü kökenli vatandaşın yaşıyor olması, ülkeler arasındaki ilişkileri kuvvetlendiren önemli bir faktördür. Gürcistan'da faaliyet gösteren yüz civarında Türk firması içinde az sayıda büyük şirket vardır ve ağırlık KOBİ'lerdedir.

GÜRCİSTAN DIŞ TİCARETİNİN ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI

Ülkeler	İhracat (milyon dolar)	İthalat (milyon dolar)	Ticaret Hacmi (Yüzde)
Rusya	154	384	16,0
Türkiye	122	283	12,1
Azerbaycan	83	233	9,4
Ukrayna	38	219	7,7
Almanya	28	206	7,0
ABD	27	147	5,2
Türkmenistan	76	95	5,1
Bulgaristan	43	72	3,4
Fransa	11	97	3,2
İngiltere	32	70	3,0

Kaynak: Department for Statistics of Ministry of Economic Development of Georgia

İki ülke arasında ticari ve ekonomik ilişkilerin yasal alt yapısını düzenleyen Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (TEİA) ile Yatırımları Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (YKTK) 1995'te yürürlüğe girmiştir. Ayrıca Tercihli Ticaret Anlaşması 2006'nın Aralık ayında imzalanmış olup, Gürcistan ile Balıkçılık Alanında İşbirliği Anlaşması müzakereleri sürmekte. Gürcistan ile Türkiye arasında en önemli bir gelişme de Vize Kolaylığı Anlaşması'nda yapılan değişikliktir. Türk ve Gürcü vatandaşların bir diğerinin ülkesine yapacakları azami üç aylık seyahatlerde vize alınmamakta. İki ülke arasındaki taşınmacılığın çok büyük bölümünün gerçekleştirildiği ve Orta Asya'ya yönelik taşımacılığımızda da önemli bir yeri olan Sarp Gümrük kapısı'nın TOBB tarafından yürütülen modernizasyon çalışmaları tamamlandı. Sarp sınır kapısında yaşanan uzun süreli beklemelere ilişkin sorunlar, Mart ayı içerisinde yapılan görüşmelerle ve Gürcistan tarafınca alınan tedbirlerle birlikte çok büyük ölçüde giderildi. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) iki ülke arasındaki bütün bu ticari ilişkilerin geliştirilmesine yönelik çalışmalarının rolü çok büyüktür. Şu anda Türkiye Gürcistan'ın bir numaralı ortağı ve tüm sorunlar Türkiye üzerinden çözülmekte.

● **Türkiye-Gürcistan arasında süren doğal gaz boru hattı ve diğer projeler konusunda bilgi verir misiniz?**

Azerbaycan doğal gazının Türkiye'ye ve Türkiye üzerinden üçüncü ülkelere sevkini teminen inşasına başlanan Bakü-Tiflis-Erzurum Doğal Gaz Boru Hattı projesi çerçevesinde Azerbaycan'dan Gürcistan geçişi olarak yıllık 6,6 milyar m³'e kadar doğal gaz alımı öngörülmekte. Ayrıca Şahdeniz Boru Hattı Erzurum'a kadar gelmesi tamamlandı. On iki ayda tamamlanan Batum Uluslararası Havalimanı 20 yıl boyunca bir Türk firması (TAV) tarafından işletilecek. Hava limanı'nın yılda 560 bin yolcuya hizmet vermesi bekleniyor. Artvin'e 95 kilometre uzaklıktaki Batum Uluslararası Havalimanı'nın "iç hat" olarak kullanılmasını sağlayacak uluslararası anlaşma daha önceden imzalanmıştı. Anlaşma sayesinde, Gürcistan sınırına yakın bölgelerdeki vatandaşlar Batum Havaalanı'nı iç hat terminaliymiş gibi kullanabilecek. Hopa'da kurulacak terminalde çıkış işlemlerini yaptıran yurttaşlar, özel otobüslerle ve herhangi bir sınır geçişine tabi tutulmaksızın Batum Havaalanı'na aktarılacak.

Artvin'e 95 kilometre uzaklıktaki Batum Uluslararası Havalimanı'nın "iç hat" olarak kullanılmasını sağlayacak uluslararası anlaşma daha önceden imzalandı

GÜRCİSTAN EKONOMİSİ (2006)

Büyüme: Yüzde 7,5

Sınai üretimde artış: Yüzde 13,8 [2006 2Ç]

Zirai üretimde artış: 12,2

İhracat: 1,7 milyar dolar

İthalat: 3,8 milyar dolar

Ticaret hacminde artış: Yüzde 31,5

Enflasyon (TÜFE): Yüzde 9,2

İşsizlik: Yüzde 12,6

Cari dengenin GSYİH'ye oranı: [-] Yüzde 7,8

Aynı şekilde Batum Havaalanı'ndan Türkiye'ye gelecek yolcuların da yurda giriş işlemleri Hopa terminalinde yapılacak. Batum'un Hopa'ya uzaklığı 25, Artvin'e ise 95 kilometre. İstanbul'dan ise 1,5 saatte gidilecek. Kars-Tiflis Demiryolu projesi Türkiye açısından ayrı bir önem taşımakta. Gürcistan'ın sahip olduğu 1470 Km'lik demiryolu ağı ülkeyi, Azerbaycan, Rusya ve Ermenistan'a bağlamaktadır. Gürcistan Devlet Başkanı Sayın Saakaşvili'nin imzalaması beklenen bu proje ile Türk-Ahılkelek arası güzergahın inşasına 2007 Temmuz ayında başlanması beklenmektedir. Poti-Almatı Demiryolu projesi ile Gürcistan'ın Poti Limanı ile Kazakistan'ın Almatı şehri arasında demiryolu kargo taşımacılığı yapılması planlanmaktadır. Hattın güzergahı, Poti-Almatı-Aktau-Almatı olarak belirlendi.

● **Önümüzdeki dönemde iki ülke arasında ticari işbirlikleri konusunda ne tür gelişmeler bekliyorsunuz?**

Türk-Gürcü İş Konseyi ticari ilişkilerin gelişmesi için aktif çabalarını sürdürüyor. Turizm yatırımları özellikle Tiflis ve Batum'da artacak. Tiflis güzel bir kent. Oldukça gelişmiş bir tarım sektörüne sahip olan Gürcistan'ın tarım ürünlerinin işlenmesinde ve ihracatında işbirliği mümkün görülüyor. Özellikle meyve suyu üretimi, et ve süt ürünleri alanında ortak çalışmaların desteklenmesi gerekiyor. Gürcistan'ın Karadeniz kıyısındaki turistik bölgelerinde bir canlanma bekleniyor. Türk firmalarının bu alanda sahip olduğu geniş deneyim ile, turizm iki ülke arasında önemli bir işbirliği sağlayacak gibi görünüyor. Eğitim alanında da iki ülke arasında işbirliği potansiyeli mevcut. DEİK Türk-Gürcü İş Konseyi olarak ilişkilerimizin yalnız Tiflis ile sınırlı kalmaması için Kutaisi'e gittik ve ticari temaslarımızı sürdürüyoruz. Bu yılın Ağustos 15'inden itibaren Gürcü ressam Niko Pirosmeni'nin sergisi İstanbul Pera Müzesi'nde açılacak. Bu büyük ressamı Türk halkına tanıttığımız. Bu tür etkinliklerin Gürcistan ile Türkiye arasında ayrıca bir kültürel bağın oluşmasına katkı sağlayacağına inanıyorum.

GÜRCİSTAN İŞ KANUNU GENEL HÜKÜMLER

Kapsama Alanı

Bu kanun, Gürcistan sınırları içerisinde iş ve ondan kaynaklanan ilişkileri /diğer özel kanunlarla veya Gürcistan'ın uluslararası anlaşmalarıyla düzenlenmediği takdirde/ düzenlenmektedir. Bu kanunla veya diğer özel kanunla düzenlenmeyen iş ilişkisi ile ilgili konular, Gürcistan Sivil Kanunu mevzuatları ile düzenlenmektedir.

İş İlişkisi

İş ilişkisi, iş örgütsel düzeni şartlarında işçinin işveren için ücret karşılığında belli bir iş yapmasıdır.

İş ilişkisi, tarafların hak eşitliliği temelinde iradelerinin serbestçe belirtmeleri sonucunda varılan anlaşmadan doğar.

İş ilişkisinde ırk, ten rengi, dil, etnik ve sosyal kesime ait olma, maddi durumu ve toplumdaki yer, yaşadığı yer, yaş, cinsiyet, cinsel oriyantasyonu, sınırlanmış kabiliyetler(fiziksel engeller), dine veya bir örgüte ait olma, aile durumu, siyasi veya diğer görüşlere göre her türlü ayrılık yapmak yasaktır.

Korkutucu, düşmanca, alçaltıcı, onur kırıcı veya hakaret edici ortamı oluşturma, veya aynı şartlarda bulunan diğer şahsa göre şahsın durumunu daha kötü hale getiren şartları oluşturma amaçlı hareketlerle şahsın direkt veya dolaylı yollarla sıkıştırmak, ayırım olarak değerlendirecektir.

İş özünden, özelliğinden veya yapma şartlarından kaynaklanan ve yasal amaca ulaşmanın kaçınılmaz usulü olan şahısları ayırma gerekliliği, ayırım olarak değerlendirilmeyecektir.

İş ilişkisinde olan taraflar, Gürcistan kanunlarına göre belirtilmiş olan insan temel haklarını korumalıdır.

İş İlişkisi Özneleri / Taraflar

İş ilişkisi özneleri, işveren, işçi ve işçi birliğidir.

İşveren, iş sözleşmesi temelinde belli işi yapılan gerçek veya tüzel şahıs veya şahıs birliğidir.

İşçi, iş sözleşmesi temelinde işveren için

belli işi yapan gerçek şahıstır.

Toplu iş ilişkisi özneleri, işçi birliği ve işverendir.

FERDİ İŞ İLİŞKİSİ: İŞ İLİŞKİSİNİN DOĞMASI

İşe Alma Asgari Yaş ve Çalışma Hakkı

16 yaşından itibaren gerçek şahıs, çalışabilir sayılmaktadır.

İş ilişkisi, reşit olmayanın menfaatlerine çelişmediği, manevi, fiziksel ve zihinsel gelişmesine zarar getirmediği ve mecburi ilk öğrenimi ve temel öğrenimi görme hakkını ve imkânını kısıtlamadığı takdirde yaşı 16 olmamış şahıs, yasal temsilcisi veya barınma organın muvafakatiyle çalışabilir sayılmaktadır. Yasal temsilcisi veya barınma organının muvafakati, sonraki iş ilişkisine ilişkin de geçerlidir.

Yaşı 14 olmamış gençlerle ancak spor, sanat ve kültür, ayrıca reklam alanında çalıştırmak üzere iş sözleşmesi yapılabilir.

Kumar ve şans oyunları oynanan yerlerde, gece kulüplerinde, erotik, pornografik, eczacılık ve toksin ürünleri üreten yerlerde ve bu ürünlerin taşınması ve satışıyla ilgili işlerde yaşı reşide ermemiş şahıslarla iş sözleşmesi yapmak yasaktır.

Ağır, zarar getirici ve tehlikeli işlerde reşit olmayan şahıs, hamile kadın, ayrıca emzikli anne ile iş sözleşmesi yapmak yasaktır.

Sözleşme Öncesi İlişki ve İş Sözleşmesi Yapmadan Bilgi Değişimi

İşveren, adayı işe alma konusunda karar vermesi için gereken bilgi alma hakkına sahiptir.

Aday, iş yapmasına engel olabilecek veya işverene ya da üçüncü şahsın menfaatlerine tehlike yaratan şartları ile ilgili işverene bilgi vermek zorundadır.

İşveren, adayın sunduğu bilgilerin doğruluğunu kontrol etme hakkına sahiptir.

Kanunlarla öngörülen şartlar dışında, aday nızası olmadan, işveren tarafından aday ile ilgili elde edilen bilgileri diğer şahısların da ulaşılır hale getirmek yasaktır.

İşveren aday ile iş sözleşmesini yapmadı-

ğı takdirde son sunduğu evrakları geri isteme hakkı vardır.

Aday, yapılacak iş, çalışma şartları, iş ilişkisinde hak durumu, çalışma ücreti ile ilgili tam bilgi alma hakkına sahiptir.

Aday ile sözleşme öncesi ilişki, taraflar arasında iş sözleşmesinin yapılmasıyla veya red cevabın bildirilmesiyle bitmiş sayılır.

İşveren, adayın işe alma konusunda red cevabının gerekçesini vermek zorunda değildir.

İş Sözleşmesinin Yapılması

İş sözleşmesi, yazılı veya sözlü şekilde, belirlenmiş, belirlenmemiş veya iş yapma süresiyle yapılır.

Yazılı iş sözleşmesi her iki tarafın anlayacağı dilde yapılır. Yazılı iş anlaşması birkaç dilde de yapılabilir. Birkaç dilde yapıldığında yazılı iş sözleşmesi, sözleşme maddeleri arasında çelişki çıktığı takdirde hangi dilde yapılan sözleşme metninin geçerli olduğuna dair bir maddesini içermelidir.

Şahsın dilekçesi ve bu dilekçeye dayanarak işverenin çıkardığı şahsı işe alma isteğini doğrulayan belge, iş sözleşmesine eşittir.

İşçinin isteği üzere işveren, şahsa yaptığı işi, iş karşılığında aldığı ücreti, iş sözleşmesi süresini içeren iş belgesini vermek zorundadır.

İş sözleşmesiyle çalışma cetvelinin de sözleşme parçası olduğunu belirtilebilir. Bu takdirde işveren, iş sözleşmesi yapılmadan önce şahsa iş hizmet mevzularını /mevcut olduğu takdirde/, sonra da bu mevzularda yapılan tüm değişiklikleri açıklamak zorundadır.

İşçiyile birbirlerini değiştirmeyen, sadece birbirlerini tamamlayan birkaç iş sözleşmesi yapıldığı takdirde, hepsi geçerli sayılmakta ve bir iş sözleşmesi olarak değerlendirilmektedir.

Bir sonraki iş sözleşmesiyle öncekinin maddeleri değişik görülmediği zaman önceki sözleşme geçerliliğini korumaktadır.

İşçiyile aynı şartla ilgili birkaç iş sözleşmesi mevcutken en son yapılan sözleşme geçerlidir.